

LIMBA MOLDOVENEASCĂ

ABECEDAR

PARTEA I

Larisa Fetescu, Vera Chiosea

LIMBA MOLDOVENEASCĂ

ABECEDAR

Manual pentru clasa 1 a instituțiilor
de învățământ mediu general

Partea I

Recomandat de Ministerul Învățământului și Științei din Ucraina

Львів
Видавництво «Світ»
2023

УДК

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 03.02.2023 № 110)

Фетеску Л. , Кьося В.

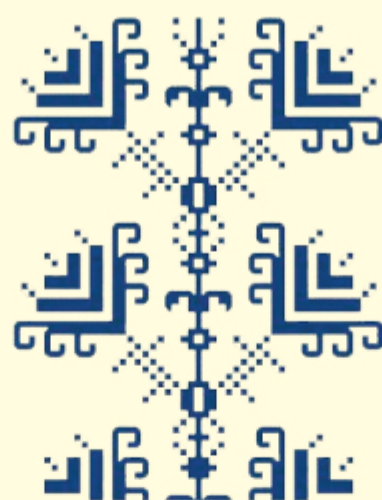
Молдовська мова. Буквар. Частина І: підруч. для 1 класу закл.
заг. сер. осв. /Л. Фетеску, В. Кьося. – Львів: Світ, 2023. – 68 с.
ISBN

УДК

ISBN

© Фетеску Л.І., Кьося В.В., 2023
© Крецу Н.С., художнє оформлення, 2023
© Видавництво «Світ», оформлення, 2023

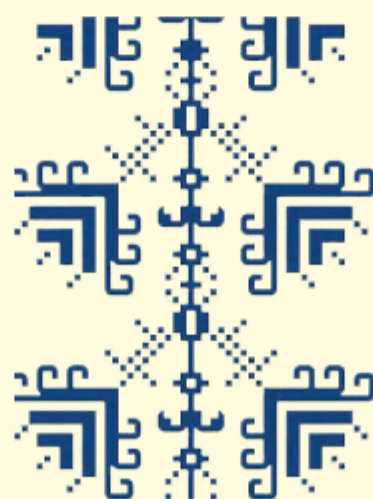
DRAGI COPII!

Țineți în mână Abecedarul –
acesta este primul vostru manual școlar
de limba moldovenească.

După Abecedar veți învăța alfabetul,
astfel veți putea citi tot ce doriți.

Veniți în lumea plină de taine.

Drum bun, prietenii!

*Музика Михайла Вербицького
Слова Павла Чубинського*

«Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наше воріженькі, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

POVESTEA ABECEDARULUI

_____ . – propoziția enunțiativă
_____ ! – propoziția exclamativă
_____ ? – propoziția interogativă

_____ – cuvântul
_____—_____. – propoziția din două cuvinte
_____—_____—_____. – propoziția din trei
cuvinte

_____ – silaba
_____—_____ – cuvântul din două silabe
_____—_____—_____ – cuvântul din trei silabe

○ – sunetul
● – vocala
— – consoana

Întîi septembrie

G. Ciocoi

Această zi e-un dar frumos
Și noi cu ea pornim în viață:
Un clopoțel melodios
Ne cheamă vesel dimineața.

E ca un bob ce va-ncolți
Ș-a da un spic cu boabe coapte;
Un lan de grâu va înverzi,
Cîntîndu-și frumusețea-n șoapte.

De-i toamnă-n vie și-n zăvoi
Și aurit e pomu-afară,
Această zi e pentru noi
Ca prima zi de primăvară.

Ucraina – Patria mea

La școală

_____.

Prima lecție

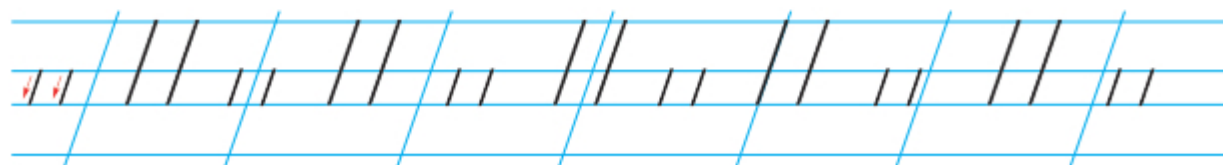
.

La recreație

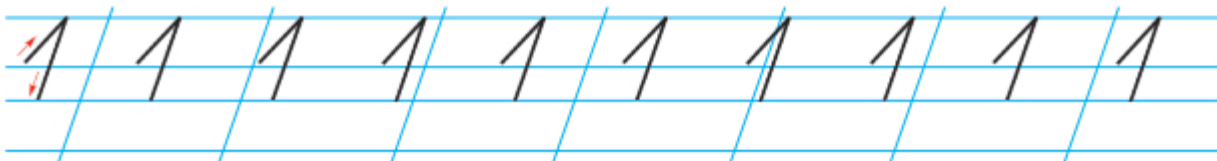

Eu și familia mea

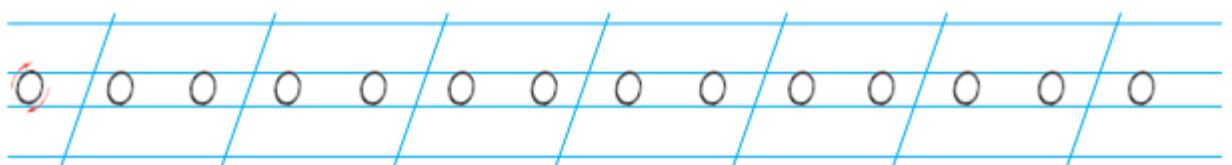

Prietenii mei

_____?

Livada noastră

În excursie

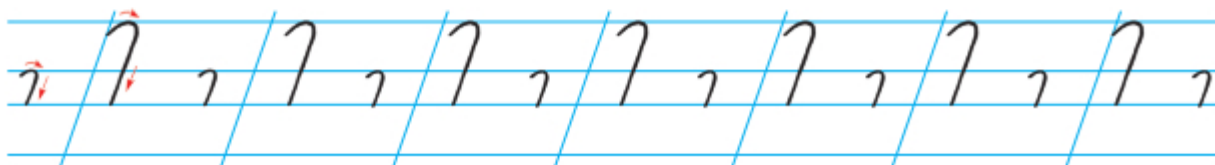
--	--	--

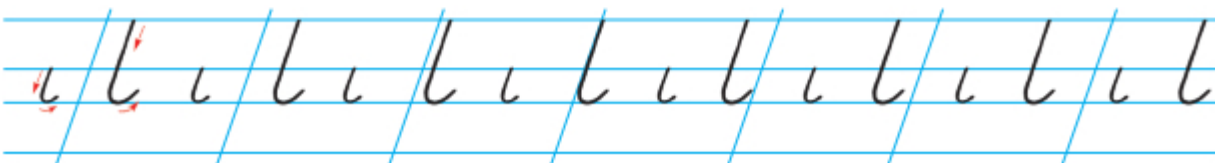
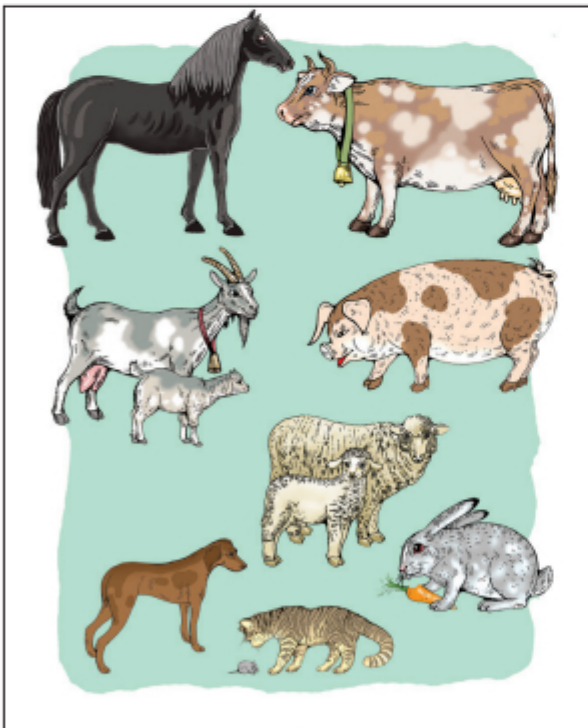
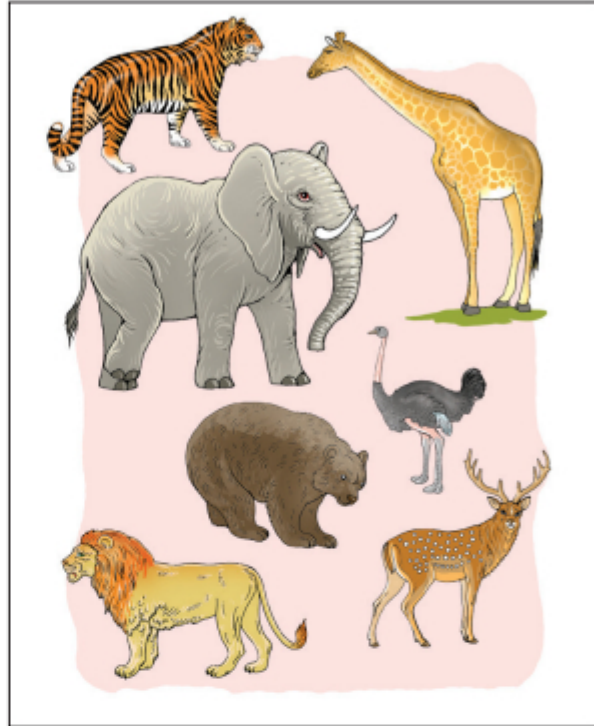
c	o	c	o	c	o	c	o	c	o	c	o	c	o
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

_____ .
_____ ?
_____ !

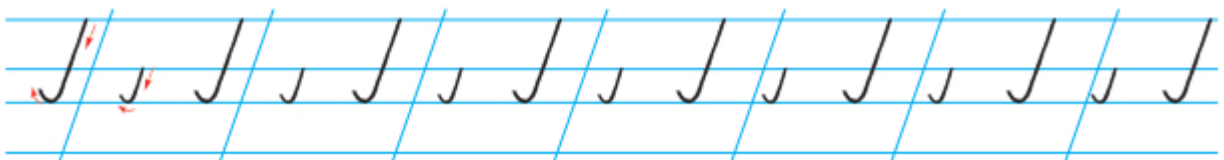
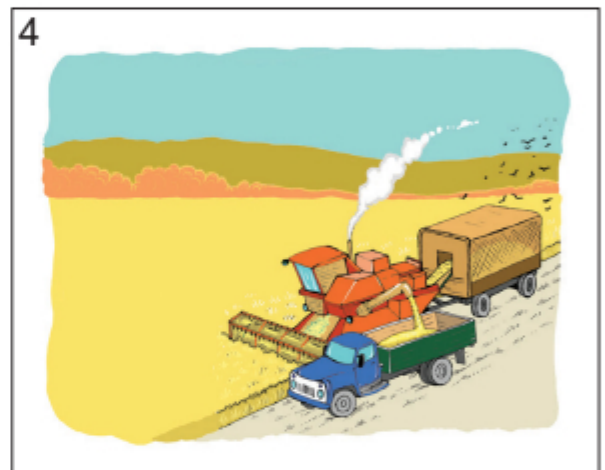
La stadion

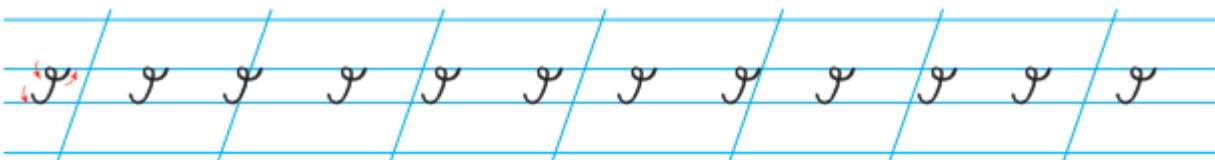
Animalele

Basmul pînii

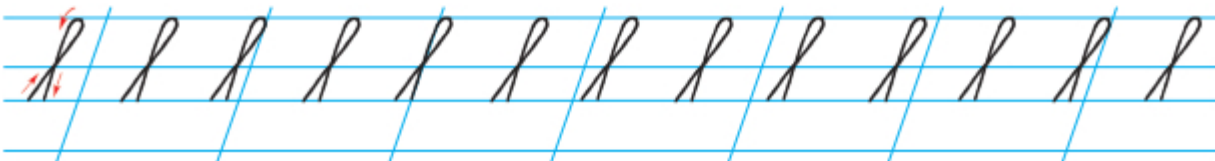
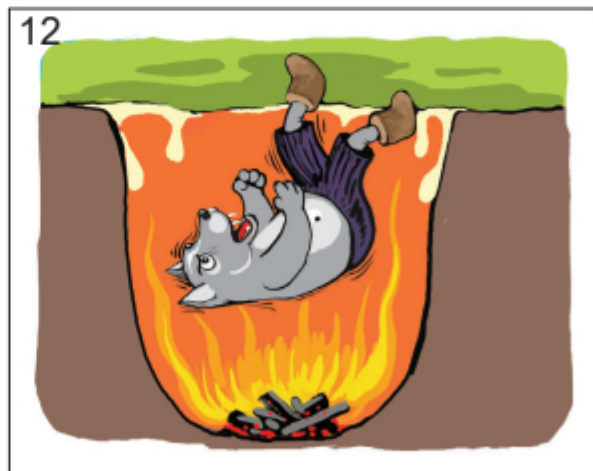
Ziua de odihnă

Capra cu trei iezi *partea I*

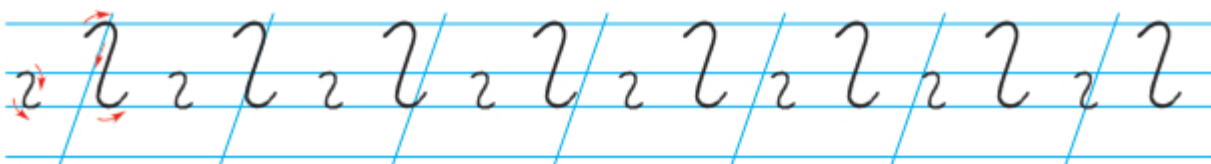
Capra cu trei iezi *partea II*

Punguța cu doi bani *partea I*

Punguța cu doi bani *partea II*

Tradiții populare

EVALUARE

Sarcinile sînt citite de învățător

1. Alcătuiește propoziții după schemele date:

--?

-.

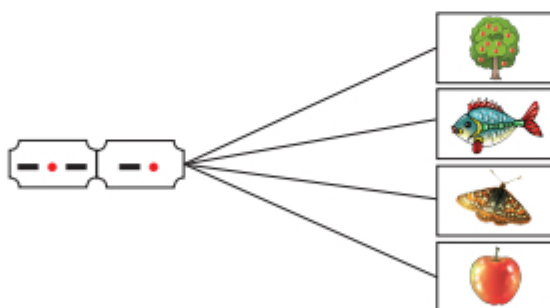

--!

2. Denumeste obiectele, desparte (oral) cuvintele în silabe:

3. Denumeste obiectele, desparte-le în silabe. Marchează imaginea care corespunde schemei:

4. Alcătuiește împreună cu colegul un dialog, folosind formule de salut (*Bună ziua! Salut! Ce mai faci?*), mijloace de continuare a dialogului (*Spune-mi, te rog... unde? cînd? cum?..; Povestește-mi, te rog, despre...*) și formule de încheiere (*Scuză-mă, te rog; Îmi pare rău, dar...; La revedere!*)

a

a - -

a-

a - -

a -

a - -

a - a -

a - -

a -a -a-

a . - -

a a a a a a a a a a

ma-

m.- -.

m.-

ma
am
ma-ma
mama

Mama!

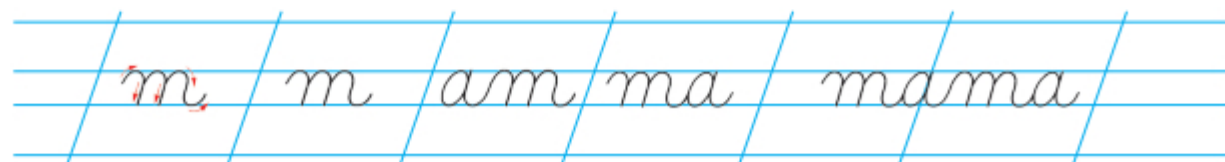
Mama, am

ma -.

-. ma -.

-am

Ma -.-

Ma -a

Ma -.- -a

M M Ma Am Mama

n. -a

-a na

- na

na
an
na-na
nana

– Ana, na n. -a.

– Am, ma ma.

an - -

-a na n.

na- - -

4 	5 	1 	2 	3
n				

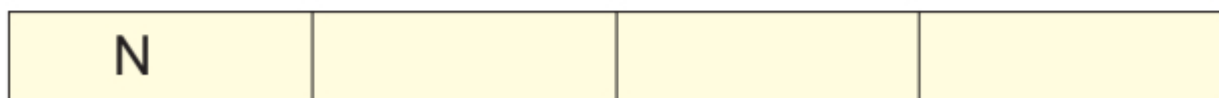
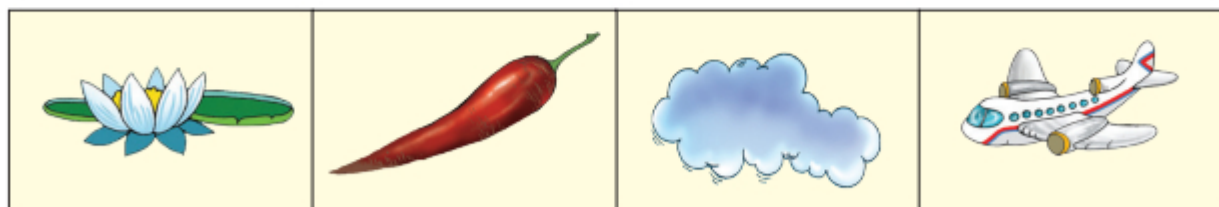
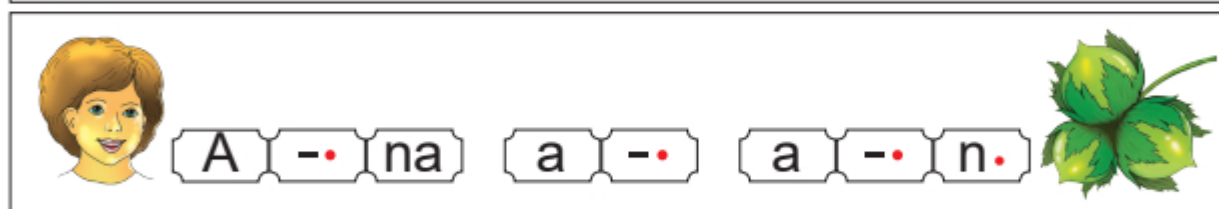
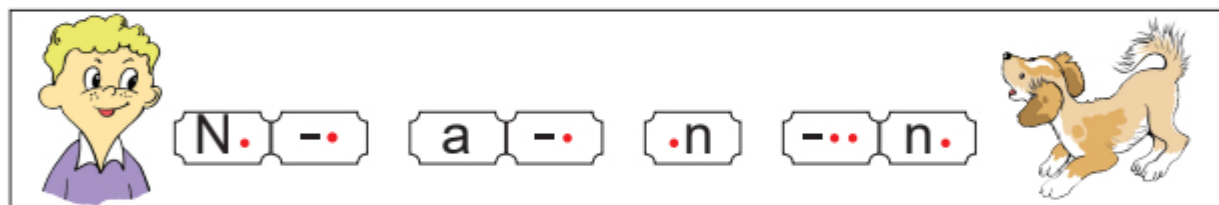
n n na am nana

A-na
Ana
Na-na
Nana

-n - a - an

i n . -

i .

-a mi . n

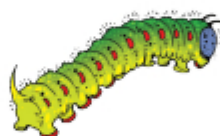
ai
ia
mai
na-ni

Na-ni, na-ni, nani-na!

in

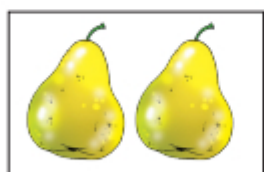

. mi - .

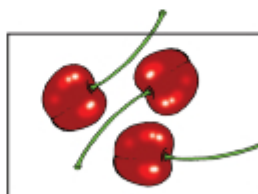
in - . - .

Ai

?

Am

!

Ni na ia

,

,

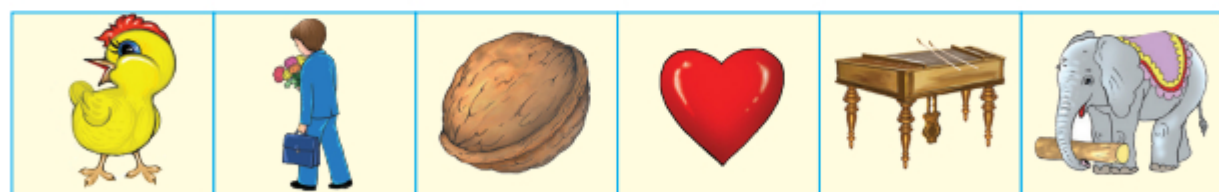
.

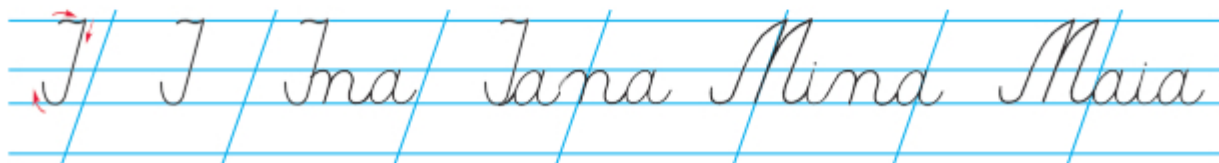

I-na
Ni-na
la-na
Ma-ia

Ina, lana, Mina .

am ma mi an na ni ai

ra -

ra-

-i nar

ram
rar
ra-ma
ma-ri-nar

ra -

-n -r.

-- -a r.

1.

– Marin, mai ai ?

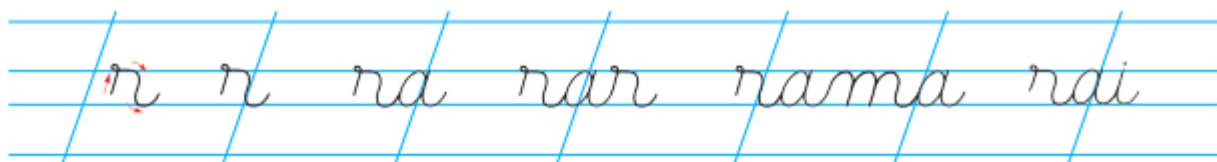

– Mai am, Mariana.

2.

na	rin
a	na
ra	ra

Ma	na
a	rin
iar	mar

Rima

Marin

Maria

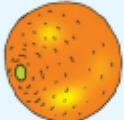

1. – – Marin? – Marin .

– – Rima? – Rima .

Mi-ra
 Ri-ma
 Ma-ra

2.

– Mira, ai   ?

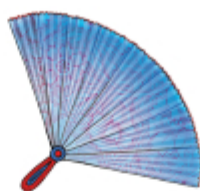
– Am   , Mara.

3. 			

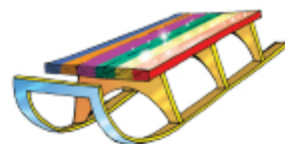
R R Rima Marin Mara

-ren

e -an -ai

-a ni e

e-ra
ra-re
ma-re
mi-ra-re

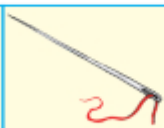
Nenea Marin e marinar.

1.

Marin e
Ana are
Nae e

miner
mere
mare

2.

						e
--	--	--	--	--	--	---

e e era are mare / Am mere.

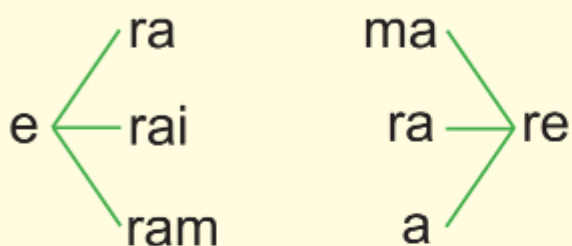

E -e na

E . -en

E mi -i a

1.

Ema
E-ma
Ene
E-ne

2.

Ene e neam Ema.

Mama Emei e nana Nina. Ea e

3.

E E Ema Ene are miera.

ur-

-u-

-u- -e

u-na
mu-re
ur-me
mi-nu-ne

– Ina, marea e mare?
– Aura, marea e o minune!

1. amare – mare
Aura –
ramura –

numai –
numere –
uimire –

2. re nu ra na me Ma re u ri
u ra re, [] [] [], [] [] [], ...

3.

mure.	Mara	are
	1	

u / u umu / urme Cu am mure.

u

-a

-

un

-eu

U

A-u!

U-a!

A-u!

U-a!

Aura
A-u-ra
ni-meni
ra-mu-ra

1.

rumen.

Aura

are

3

2.

1

5

2

3

4

3.

Mariana are

mare. Ura!

– Mare minune, Aura!

– la

, Nana!

U U Aura Ura! Am un ram.

cuc

-ca un

crin

cui
a-mic
ca-nar

Cu-cu! Cu-cu! Nina un cuc.

1.

canar.	un	Anica	are
		1	
e	Marcu	Nenea	mecanic.
		1	

2.

2 	4 	1 	3
	c		

3. iar - rai car - ua -

c / c cuc Am un amic.

car -e

-u nic

cra -i -.

Car-men
Mar-cu
A-ni-ca

– Mac – mac – mac!

1. acru – urca, iac – ... , rac – ...

2.	crin	Carmen	un	are	neaua.	ca
		1				
	Crinei	e	Mama	crainic?		
			1			

3. – Anica, ai un ac?
– Am un ac mic, Crina.

mac Crina e cu Rica

o c-e -ari

ou

co -ac

o-rar
mo-rar
co-cor
ca-mi-on

E ora 7. e ca nou.

Maia . Mama cu cana.

1.

noian – no-ian
roua –
maiou –

comori –
creioane –
coroane –

2.

creion
ora
orar

nou
unu
maro

3.

– Ura! Am un amic nou, Corina

o ou coc Corina are un cuc

moa r.

co cor

-o -or

Onu
Mi-oa-ra
I-oa-na
Mi-ron

Ioana cu Ion

Norii erau aurii. Ioana era cu Ion.

– Ioane, oaia are miei?

– Da, Ioana.

– Oare ei, au coarne?

– Mieii au .

1.

comoara

Munca

e

mea.

1

2.

Ioana e cu $\begin{cases} \text{Ion.} \square \\ \text{Corina.} \square \end{cases}$

Ion e $\begin{cases} \text{mare.} \square \\ \text{mic.} \square \end{cases}$

O O Ion Oana are un con.

la le le

a lu ne

cal

lac
lu-mi-na
la-nul
a-u-rul

Malul lacului. Cer . Marina calul.

1.

na, lu – luna
na, lu, a –
re, la, Mi –

le, la, le –
me, lu –
ac, li, li –

2. Aurel are un leu un cal Calul lui Marin e mare, leul e mic.

3.

are

inel.

Emilia

un

3

l l luna lac Norul e mare.

li li ac

co lac

lu m. na re

Olarul

Nenea Manole e la lucru. El e olar. E un olar cu renume.

A-li-na
Mi-re-la
Li-li-a-na

1.

Raluca are

.

Lina are

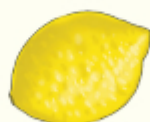

.

2.

le - -

l. - ie

l. ca -

3.

rac – racul

nuc –

amic –

animal –

mileniu –

melc –

L L Laura Luca e olar.

mu ră

că mi lă

Că-lin
ur-mă
a-ro-mă
cu-nu-nă

Călina e la Mălina

Călina e la Mălina. Ea are lăcrimioare. Mălina are nouă crini.

– Călina, ai lalele?

– Nu, Mălina. Eu am lăcrimioare.

1.

car – cară

nor –

alun –

cană – căni

mic –

mare –

2.

– Marina are o alună, un măr ☐

3.

mi — lă

că mă

lar min

ro — uă

lu mă

ur nă

cer cei

ceai nic

ceCe

re-ce
ce-rul
mă-ce-lar
cer-nea-lă

Ceainăria

Aerul e rece. Mircea e cu Marcela la ceainărie.
Mircea cere ceai cu miere, colăcei.
– Ce aromă au colăceii, Mircea!

1. colăcei – co-lă-cei
liceu –
lucernă –

ceramică –
elice –
rinocer –

2.cere.....
.....coace.....!

3. Cerceii aceia erau aurii. Cana aceea e mică.
Merii aceia. Moara aceea.

ce Ce ce Ce Mircea cere ceai.

EVALUARE

Sarcinile sînt citite de învățător

1. Formează cuvinte din silabele propuse:

ca	men	car	cui
ru	reu	cu	re
ce	re	me	ne

2. Alcătuiește o povestire orală după imaginea:

3. Continuă dialogul:

- Nelu, ai un amic?
- Am, Ion. El e mecanic.
- .
- .

4. Continuă propozițiile:

Mircea e amic cu .

Mieii nu au .

5. Ordonează cuvintele în propoziție:

are	cerc.	Corina	un
			3

trac tor

te le -i -or

to -ă

at-let
an-tre-nor
mi-nu-nat

La arat

Mitică ară lanul. Ară cu tractorul. Mitică a arat lanul.

1.

omăt	motan
carte	nea
cotoi	manual

mare	incult
cult	incorect
corect	mic

2.

taină	–	taine
talent	–	
teatru	–	

tren	–	trenuri
tricou	–	
titlu	–	

3.

Anetei	e	Motantul	lacom.
	3		

t t tren Lanul e arat.

toc

tri cou

to ma te

Tra-ian
Tin-ca
Că-tă-lin

Traian

Era ora trei. Cătălina a colorat o turturică. A intrat Traian.

- Ce note ai luat, Traian?
- Am luat o notă la matematică.

- 1.
actor	–	ac-tor	călător	–	
antrenor	–		atent	–	

- 2.
- Tinca, Cătălin are clarinet ☐
 - Nu, Toma, el are cornet ☐

- 3.
trenul	e	Călătoria	cu	minunată!

T T Toni Tanti are un tort.

ci re -e

a rici

cioc

cinci
circ
ci-nă

Tanti Lucia

Maricica, e cu Eric la tanti.
E ora cinei. Tanti Lucia are cornuri cu nuci.
Tanti, Marcel ia cina?
– Nu, Maricica. El e la un meci.

1. Marcel e la

circ. ☐

cinema. ☐

un meci. ☐

2. mac – maci	luncă –
nuc –	ucenic –

3. – Lucia, aricii au cioc ☐
– Nu. Ei au ace ☐

ci Ci cima Cecilia e la circ.

ț Ț

mai mu ță -e -e ri ță t.n țar

Mi-truț
tă-i-ței
țur-țuri

Oierul

Nenea Matei e oier. El are oițe, cinci mieuți.
Alături mereu e Mitruț. Cățelul latră la căluțul țintat.

1. țară – ară
țel –
tață –
țintui –

2. lină – țelină ține –
țel – cățel țar –
țoi – atenție –
(ră-, re-, ar-, ne-)

3. minunată e Ce mea! țara

ț Ț ț Ț lecție Țurțuri mica

îlâÂ

în -er

-în tî nă

cîn-tă
ră-mî-ne
România
român

Cîntăreața

Irina e o tînă ră cîntăreață. Acum are concert.
Ionuț cîntă la nai, iar Anatol la clarinet.
Irina cîntă o romanță. Aurica rămîne încîntată.

1. Irina cîntă o { doină. ☐
romanță. ☐
baladă. ☐

2. tî tec în ne
cîn tă mî nă
trîn năr ci tîi

3. mea Încălțăminte curată. e

î l â Â A i m m o r a t .

coa să

ca să

ste lu țe

S

sa-ni-e
noas-tre
răs-cru-ce
să-nă-toa-să

Cartea minunată

Costel e acasă. El are o carte cu Iisus Hristos.
Cristina îi cere cartea.

- E interesantă, Costel?
- E minunată!

1. O carte are

Ion.	☐
Cristina.	☐
Costel.	☐

2. secret taină
stea ——— astru
susur înțeles
sens murmur

3. curs – concurs ras – ...
sac – cult – ...

(ruc-, as-, ca-)

s s / sare soră A mserat.

se ma -or

sca ră

sa te lit

So-rin
So-nia
Sa-ra-ta

Înserarea

A înserat. Lacul susura lin.

Simion a urmărit înserarea cu sora sa Steluța.

Soarele măreț s-a culcat. Iată o steluță.

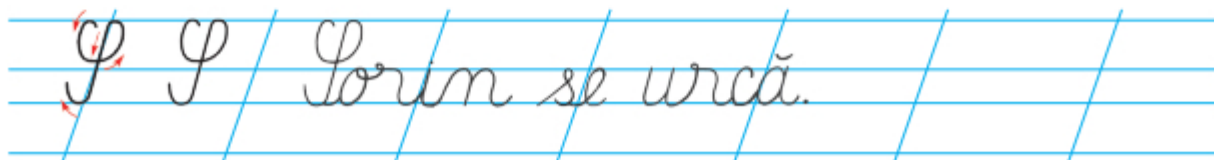
1. clasă	—	însorită
sală		mirositoare
narcisă		luminoasă

2. castaniu	—	cas-ta-niu
rucsac	—	
scînteie	—	

3. tare ca

muncitor ca

șoa re ce

ro șii

-eș te

ș ș

ș-a-se
ș-an-ti-er
ma-și-nă
șo-ri-cel

La șantier

Nicușor are șase anișori. Tatăl său e constructor.
Nicușor e la șantier.

- Ce se construiește aici, tăticule?
- O școală, Nicușor.

1. strămoș – moș
șoarece –
șotron –

2. șoarece – șoricel
oraș –
ceașcă –

3. Nicușor are șase anișori. Cine are șase anișori?
Tatăl său e constructor. _____
Nicușor e la șantier. _____

ș ș ș ș șase El e curios.

-ă du re

doc tor

dis-trat
dom-ni-tor
ad-mi-ră
dentist

Concursul

Mădălina a luat locul întâi la concursul declamatorilor.

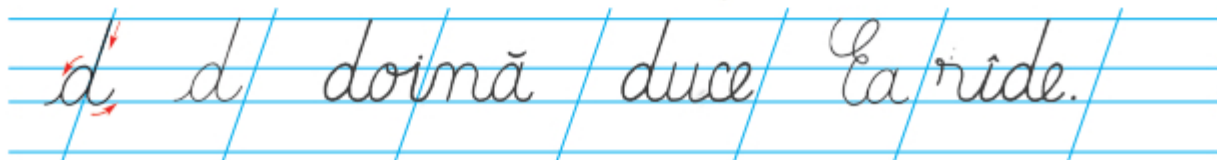
– Mămico, am luat un loc de cinste!

Mama a sărutat-o cu duioșie. Ea i-a dăruit o colecție de cărți.

1. Unde are loc acțiunea? ☐ la teatru ☐ acasă
Ce i-a dăruit Mădălinei mama? ☐ cărți ☐ calculator

2.	deal – delușor	ied –
	doină –	codru –

3.	e <u>a</u> lui Toadere
e <u>a</u> Lidiei | e <u>al</u> lui Toadere
e <u>al</u> Lidiei |
|----|---|--|

Do-ri-na
Di-nu
Du-nă-rea
dis-tins

Iedul

Iedul e mic. Dina îl crește. Ea e cu iedul la râu.
El întotdeauna e cu Dina.

E cald. Dina se scaldă. Iedul stă la mal.

1. dar — rad cad — doi —
dor — dus — dud —

2. datină dar
identic asemănător
cadou tradiție

declamă coroniță
diademă recită

3. distrat rareori
căldură serios
deseori răceală

încarcă descoase
coase descarcă

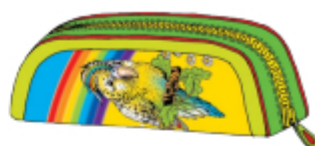
D D Dinu este la Dumăre.

pă | tuc

per | nă

pe | nar

poș-taș
pă-pu-șă
pri-e-ten

Irina

Irina are o păpușă. A cumpărat-o mama.
E ora unu. Irina culcă păpușa.

1. Unde are loc acțiunea? ☐ în curte ☐ în casă

2.

popor	potecă	prunc	copil
cărare	neam	patrie	țară

3.

pă-du-rar – rar	plastilină	– lină
por-țe-lan –	pitpalac	–

p p patrie În pădure.

pa ti ne

trom pe tă

P

Pe-tri-că
Pa-u-la
pic-tor
pe-nar

La patinoar

Era iarnă. Petrică a plecat la patinoar. Acolo erau prietenii săi.

- De când te așteptam, Petrică!
- Mi-am preparat lecțiile.

Copiii au patinat pînă seara. Cu prietenii timpul trece repede.

1. Unde a plecat Petrică?

Cu cine s-a întîlnit?

Cum trece timpul alături de prietenii?

2. prietenii are Cine sărac. e nu

3. Copil, copilăresc, a copilări...

P P peme păum Paul are pere.

to bă

bom boa nă

bu-nic
stră-bun
o-bi-cei
to-bo-șar

Urătorii

Iarna s-a lăsat peste sat.

- Au sosit urătorii! se bucură nepoțelul.
- Să-i ascultăm, spune bunicul.
- Sînteți de laudă! Păstrați obiceiul.

1.

Acțiunea are loc toamna. ☐
vara. ☐
iarna. ☐

2. baladă – balade
basm –

3. bunică – bunicuța
blană –

b b bucurie Obicei străbun.

bu ni ca

bu ni cul

bal-tă
brîn-du-șă
Bu-cu-rel
Bi-an-ca

La bunici

Se apropie Anul Nou. Dorel și Bianca au sosit la bunici.

Bunelul le dăruiește o carte. Nepoții s-au bucurat. Bunica le propune:

- E bine să împodobim bradul.
- Moșul rumen bătu la ușă.

1.	dibaci barcă	luntre iscusit	boare bătălie	luptă adiere
----	-----------------	-------------------	------------------	-----------------

2.	blînd capabil	incapabil bun	obișnuit bucurie	ură neobișnuit
----	------------------	------------------	---------------------	-------------------

3. – Ce este bibanul, mămico ☐
 – Bibanul este un pește, Petrică ☐

B B Barbu Bunica e bucuroasă.

vo lan

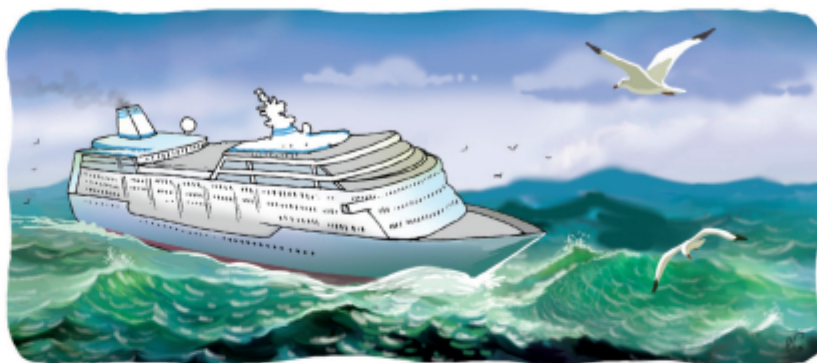

co vor

mor cov

va-por
re-var-să
ve-se-lă
în-vîr-teș-te

Nava

Nava plutește pe mare. Sînt mari valurile.

Însă nava e nouă.

În aer se învîrtesc pescăruși.

1. Unde are loc acțiunea? ☐ pe râu ☐ pe mare
Cine se învîrtesc în aer? ☐ cocori ☐ pescăruși

2.

o	niște	toate
vrabie	vrăbii	vrăbiile
victorie		
voce		

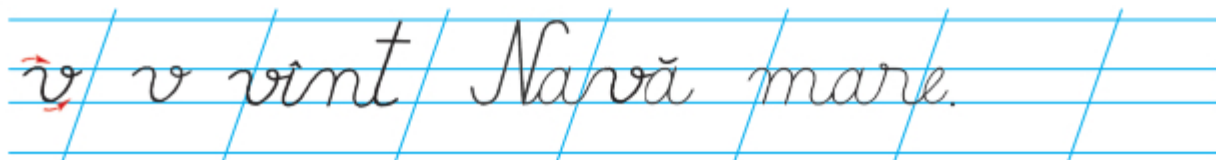
3. Compară:

*vorbăreț ca vrăbiuța

*vrednic ca

*verde ca

*voinic ca

vul tur

ve ve ri ță

Va-le-riu
Pă-vă-laș
Ve-ro-ni-ca
vi-ta-mi-ne

La munte

Tata și Vera sînt la munte. Sus-sus se avîntă o pasăre.

- Iată un vultur, Vera!
- Tată, vulturul are vulturași?
- Are, Vera. Sus, pe munte. Vulturul trăiește mult.

1. Acțiunea are loc	☐ la mare ☐ la munte	În aer planau	☐ vulturi ☐ vrăbii
------------------------	---	------------------	---

2.	veșnic poveste	basm nemuritor	voievod povață	îndemn domnitor
----	-------------------	-------------------	-------------------	--------------------

3. vis, re, tă – revistă dea, ver, ță –
- nă, tor, vî – vod, ie, vo –

V V Vera Victor are voce plăcută.

hu lub

ha mac

șah
ho-tel
hai-duc
e-chi-pă

Cadoul

Mihai a plecat la moșul său.

Iată-i în atelier. Moșul comandă pentru nepot un rînd de haine. Mihai a primit cadoul. Un costum de marinar.

1.	horn harnic haine	muncitor straie coș	dihanie mohorît har	trist talent animal
----	-------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------

2.	hotel – tel haiduc –	hotare – hai –
----	-------------------------------	-------------------------------

3.	an – han ai –	oră – artă –
----	------------------------	-----------------------------

h/h hoimar Mihai a plecat.

ho mar

hi po po tam

Mi-hai
Hîn-cu
Hu-mu-lești
har-nic

La odihnă

Hariton a venit la casa de odihnă cu părinții. Casa de odihnă e situată pe malul Nistrului. Hariton a modelat din hîrtie un vaporeș.

Vaporeșul plutește pe apă. Pe el e scris «Hariton».

1. Care variantă se potrivește?

Unde are loc acțiunea?		Care sînt eroii povestirii?	
la lac	☐	la munte	☐
la mare	☐	la rîu	☐
		peștii	☐
		părinții	☐
		Hariton	☐
		vaporeșul	☐

2. acasă are Hîncu haltere.

3.

Harieta a îmbrăcat

hamacul ☐
halatul ☐
rochia ☐

H H Harieta Mihăiță este harnic.